

MONDOM A MAGAMÉT

Nyugdíjam ürügyén

Eörsi István

A rendszerváltozás egyelőre még nem változtatta meg nemzeti jellemünket. Horthy és Kádár népszerűsége jelzi, hogy továbbra is imádjuk a tartós hatalomgyakorlás által legitimált tömeggyilkosokat.

Ráérő időnkben Ferenc Józsefet is imádjuk, ugyanezért. Halálos ellenfeleiket úgyszintén szeretjük: Petőfit, Bajcsy-Zsilinszkyt, Nagy Imrét. Sőt mi több: együtt szeretjük őket. A spiclikért is élünk-halunk. Törvény emeli a spiclik személyiségi jogait a besúgóktakéi fölé. Ha egy-egy ismertebb spicli neve elhangzik a nyilvánosság előtt, azon nyomban feldördül az ütemes taps. Mert az ütemes tapsot is imádjuk, noha Rákosi Mátyás szoktatott rá bennünket, akit már nem kedvelünk.

A köznapi élet átlagos lefolyása is bizonyítja, hogy a rendszerváltozás számos humánus következményével addig maradt – kicsoda is? Az 1990 óta demokratikusan megválasztott kormányok? A lusta jogászok és köztisztviselők? A közönséges gondokkal nem küszködő politikai elit, melynek fantáziáját nem foglal-

koztatják a hátrányosan megkülönböztett állampolgárok köznapi problémái?

Amikor saját példával hozakodom elő, előrebozsátom, hogy a magam helyzetét most is, akárcsak a Kádár-korszakban, hátrányosan megkülönböztetett társaim túlnyomó többségéhez viszonyítva privilegizálnak tekintem. Az ellenzéki értelmiségieket, főként ha már némi nevet szereztek maguknak, kesztyűs kézzel pofozgatták. Nem kíeheztetni és megalázni szerettek volna bennünket, hanem inkább megvásárolni vagy az ország hátárain túlra penderíteni. Velünk nem fordulhatott volna elő az, amit egy munkásasszony regélt el Schiffer Pál egyik filmjében: hogy ő dolgozhatott ugyan a gyárban, ameddig férje börtönben volt, de a gyári végét nem használhatta.

1956. december 9-től 1960. augusztus 19-ig börtönben idöztem. Szabadulásom után négy évig nem tudtam elhelyezkedni. Fizikai munkát sem végezhettem, hogy ne mételyezzem az uralkodó munkásosztályt. 1964-ben szerző-

déses munkaviszonyba léptem az Élet és Irodalommal. Aztán a kaposvári Csiky Gergely Színház dramaturgja lettem, de innen 1982-ben eltávolítottak, politikai okból, és csak 1989-ben alkalmazhattak újra. Amikor tavaly nyugdíjaztatásomat kértem, kiderült, hogy börtönéveimet beszámítják szolgálati időmbe, mert a bíróság hatálytalanította ítéletemet. Ezzel szemben nyugdíjam szempontjából elveszett az a tizenegy évem, amelyben forradalmi és ellenzéki tevékenységem miatt nem kaphattam Magyarországon munkát. Ezekért az évekkért nem jár nyugdíj, mondják, mert nem fizettem nyugdíjárulékot. Hogy fizethettem volna, ha nem kaptam állást?

Nem a káromat összegzem. Nem számítom és nem is számíthatnám ki, hogy mennyi jövedelemtől estem el pusztán azért, mert 1977 és 1989 között egészen kivételes esetektől eltekintve nem dolgozhattam a rádió, a televízió, a film és a színházak számára. Írói jövedelmemet is gyakran nyirbálta meg politikai szerepvállalásom. Egyetlen

biztos kereseti forrásom a műfordítás volt, de a rádió még műfordításaimat sem sugározhatta. Mindez azonban önként vállalt elhatározásom folyománya volt. Egyebek között azért munkálkodtam szerény erőmhöz képest buzgón a rendszer ellen, mert etatista pimaszágában ilyen ellenlépések teltek tőle. Most azonban új rendszerben élünk, amely – legalábbis elvben – erkölcsileg honorálja a részvételt az 1956-os forradalomban, és a pártállammal szemben tanúsított demokratikus ellenállást. Ennek ellenére a nyugdíjat szabályozó törvények és rendeletek tovább büntetnek azért, amiért valamennyi, magát demokratikusnak mondó párt és valamennyi, 1990 óta hivatalba lépett kormány felfogása szerint tisztelniük kéne.

Ez a helyzet az én esetemben is felháborító. De tűrhetetlen, ha azokon csattan az ostor, akik más módon nem juthatnak jövedelemhez. Hányan várták évtizedeken át nagy szegénységben vagy akár nyomorban, hogy összeomoljon az őket igazságtalanul meghurcoló

rendszer, és legalább öregkorukban megszabaduljanak lealázó gondjaiktól! Meggyőződés, hogy sok 56-os forradalmár vigasztalan helyzetében vált fogékonyra olyan szélsőséges nézetek iránt, amelyeknek semmi közük a forradalomhoz. Azt gondolhatják, hogy ha a pártállam áldozatai most is hátrányos helyzetben tengődnek, akkor nem ment végbe a rendszerváltozás, és most is a kommunisták vannak hatalom. Ezek a kommunisták azonban voltaképpen kapitalisták, hiszen a vagyoni különbségek növekednek, és a nemzetközi tőke hízik a magyarság zsírján. Kommunista globalisták, más néven liberálbolsevikok éheztek őket tovább: helyben vagyunk.

A Kádár-rendszer páriái, ha nem is joggal, de okkal okoskodnak így, hiszen rendszerváltozás ide, rendszerváltozás oda: páriák maradtak mind a mai napig. A rendszerváltozás nemcsak nemzeti jellemünket nem változtatta meg, hanem a régi rendszer politikai üldözötteinek praktikus besorolását sem. Ez az új elit szegénye. Nemcsak a tömeggyilkosokat és a besúgókat szeretjük tovább, de a régi rendszer áldozatainak státusát sem változtatjuk meg. Ne mondja senki, hogy nem vagyunk következetesek.